

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

28. veebruar 2013*

Kohtuotsuse T-234/11 P uuesti läbivaatamine — Tühistamishagi — Vastuvõetavus — Hagi esitamise tähtaeg — Liidu õigusnormiga sätestamata tähtaeg — Mõiste „mõistlik aeg” — Tõlgendamine — Liidu kohtu kohustus võtta arvesse juhtumile omased asjaolud — Tõhus õiguskaitsevahend — Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 — Liidu õiguse ühtsuse või järjepidevuse kahjustamine

Kohtuasjas C-334/12 RX-II,

mille ese on Euroopa Liidu Üldkohtu 19. juuni 2012. aasta otsuse kohtuasjas T-234/11 P: Arango Jaramillo jt vs. EIP uuesti läbivaatamine ELTL artikli 256 lõike 2 teise lõigu alusel, menetluses

Oscar Orlando Arango Jaramillo, elukoht Luxembourg (Luksemburg),

María Esther Badiola, elukoht Luxembourg,

Marcella Bellucci, elukoht Luxembourg,

Stefan Bidiuc, elukoht Grevenmacher (Luksemburg),

Raffaella Calvi, elukoht Schuttrange (Luksemburg),

Maria José Cerrato, elukoht Luxembourg,

Sara Confortola, elukoht Verona (Itaalia),

Carlos D'Anglade, elukoht Luxembourg,

Nuno da Fonseca Pestana Ascenso Pires, elukoht Luxembourg,

Andrew Davie, elukoht Medernach (Luksemburg),

Marta de Sousa e Costa Correia, elukoht Itzig (Luksemburg),

Nausica Di Rienzo, elukoht Luxembourg,

José Manuel Fernandez Riveiro, elukoht Sandweiler (Luksemburg),

Eric Gällstad, elukoht Rameldange (Luksemburg),

Andres Gavira Etzel, elukoht Luxembourg,

Igor Greindl, elukoht Canach (Luksemburg),

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

José Doramas Jorge Calderón, elukoht Luxembourg,
Monica Lledó Moreno, elukoht Sandweiler,
Antonio Lorenzo Ucha, elukoht Luxembourg,
Juan Antonio Magaña-Campos, elukoht Luxembourg,
Petia Manolova, elukoht Bereldange (Luksemburg),
Ferran Minguella Minguella, elukoht Gonderange (Luksemburg),
Barbara Mulder-Bahovec, elukoht Luxembourg,
István Papp, elukoht Luxembourg,
Stephen Richards, elukoht Blaschette (Luksemburg),
Lourdes Rodriguez Castellanos, elukoht Sandweiler,
Daniela Sacchi, elukoht Mondorf-les-Bains (Luksemburg),
Maria Teresa Sousa Coutinho da Silveira Ramos, elukoht Almargem do Bispo (Portugal),
Isabelle Stoffel, elukoht Mondorf-les-Bains,
Fernando Torija, elukoht Luxembourg,
María del Pilar Vargas Casasola, elukoht Luxembourg,
Carolina Vento Sánchez, elukoht Luxembourg,
Pé Verhoeven, elukoht Brüssel (Belgia),
Sabina Zajc, elukoht Contern (Luksemburg),
Peter Zajc, elukoht Contern,

versus

Euroopa Investeerimispank (EIP),

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen (ettekandja), kohtunikud J. Malenovský, U. Löhmus, M. Safjan ja A. Prechal,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- O. Arango Jaramillo ja veel 34 Euroopa Investeerimispanga (EIP) teenistujat, esindaja: *avocat* B. Cortese,
- Euroopa Investeerimispank, esindajad: C. Gómez de la Cruz ja T. Gilliams,
- Portugali valitsus, esindaja: L. Inez Fernandes,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Currall, H. Kraemer ja D. Martin,

arvestades Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklit 62a ja artikli 62b esimest lõiku,

olles ära kuulunud kohtujuristi seisukoha,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Käesolevas menetluses vaadatakse uuesti läbi Euroopa Liidu Üldkohtu (apellatsioonikoda) 19. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas T-234/11 P: Arango Jaramillo jt vs. EIP (edaspidi „19. juuni 2012. aasta kohtuotsus”), millega Üldkohus jättis rahuldamata O. Arango Jaramillo ja veel 34 Euroopa Investeerimispanga (EIP) teenistuja (edaspidi koos „huvitatud teenistujad”) apellatsioonkaebuse Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu 4. veebruari 2011. aasta määruse peale kohtuasjas F-34/10: Arango Jaramillo jt vs. EIP (edaspidi „4. veebruari 2011. aasta kohtumäärus”), millega jäeti hilinenult esitamise tõttu läbi vaatamata nende hagi, milles nad esiteks esitasid nõude tühistada nende 2010. aasta veebruari palgateatised niivõrd, kuivõrd neis kajastuvad EIP otsused suurendada nende sissetakseid pensioniskeemi, ning teiseks nõude mõista EIP-lt nende kasuks välja kahjuhüvitis.
- 2 Uuesti läbivaatamisel käsitletakse küsimust, kas 19. juuni 2012. aasta kohtuotsus kahjustab liidu õiguse ühtsust või järjepidevust, võttes arvesse, et esiteks tõlgendas Euroopa Liidu Üldkohus apellatsioonikohtuna EIP teenistujate poolt nende huve kahjustava EIP akti peale tühistamishagi esitamise kontekstis mõistet „mõistlik aeg” tähtajana, mille möödumisel on tegemist hilinenult esitatud ja seetõttu vastuvõetamatu hagiga, ilma et liidu kohus oleks kohustatud võtma arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid, ning et teiseks võib mõiste „mõistlik aeg” selline tõlgendamine rikkuda õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) artikliga 47.

Õiguslik raamistik

Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjad

- 3 Nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrusega (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed (EÜT L 56, lk 1; ELT eriväljaanne 01/02, lk 5), muudetud nõukogu 22. märtsi 2004. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 723/2004 (ELT L 124, lk 1; ELT eriväljaanne 01/02, lk 130; edaspidi „personalieeskirjad”) kehtestatud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artikkel 91 sätestab:

„Euroopa [Liidu] Kohtu jurisdiktsiooni alla kuuluvad kõik ühenduste ja käesolevate personalieeskirjadega hõlmatud isikute vahelised vaidlused, milles käsitletakse seda isikut kahjustavat meedet artikli 90 lõike 2 tähenduses. [...]

2. Euroopa [Liidu] Kohtule esitatud kaebust käsitletakse ainult juhul, kui:

- ametisse nimetavale asutusele või ametiisikule on eelnevalt esitatud kaebus vastavalt artikli 90 lõikele 2 ja selles ettenähtud tähtaja jooksul; ja
- kaebus on otsese või kaudse otsusega tagasi lükatud.

3. Kaebused vastavalt lõikele 2 esitatakse kolme kuu jooksul. [...]"

4 Vastavalt Avaliku Teenistuse Kohtu kodukorra artikli 100 lõikele 3 pikendatakse seda kolmekuulist menetlustähtaega seoses suurte vahemaadega kümne päeva võrra.

EIP personalieeskirjad

5 EIP direktorite nõukogu võttis 20. aprillil 1960 vastu EIP personalieeskirjad, mida sellest ajast alates on mitu korda muudetud. Nende personalieeskirjade artiklis 41, mis käsitleb õiguskaitsvahendeid, annab EIP ja tema teenistujate vaheliste vaidluste lahendamise pädevuse Euroopa Liidu kohtutele, kuid ei täpsusta vastava hagi esitamise tähtaega.

Uuesti läbivaadatava kohtuasja taust

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

6 Huvitatud teenistujad töötavad EIP-s.

7 Alates 1. jaanuarist 2007 ei väljastata EIP teenistujate palgateatise mitte enam traditsiooniliselt paber kandjal, vaid elektrooniliselt. Sellest ajast peale tehakse need igal kuul kättesaadavaks EIP infosüsteemis „Peoplesoft” ning iga teenistuja võib nende teatistega oma tööarvuti kaudu tutvuda.

8 2010. aasta veebruari palgateatise pandi infosüsteemi „Peoplesoft” üles laupäeval, 13. veebruaril 2010. Nendest teatistest nähtub, et võrreldes 2010. aasta jaanuari teatistega oli pensioniskeemi sisse makse määr tõusnud, mis tulenes EIP teenistujate pensioniskeemi reformi raames EIP võetud otsustest.

4. veebruari 2011. aasta kohtumäärus

9 Nagu ilmneb 4. veebruari 2011. aasta kohtumääruse punktides 15 ja 16, leidis Avaliku Teenistuse Kohus, et võttes arvesse esiteks asjaolu, et huvitatud teenistujad said 2010. aasta veebruari palgateatistest teada alles esmaspäeval, 15. veebruaril 2010, ja teiseks kümnepäevast tähtaega seoses suurte vahemaadega, lõppes tähtaeg, mis neil teenistujatel oli hagi esitamiseks, 25. mail 2010.

10 Nimetatud kohtumääruse punktist 17 nähtuvalt aga saabus huvitatud teenistujate hagi elektrooniliselt Avaliku Teenistuse Kohtu kantseleisse alles teisipäeva, 25. mail 2010 ja kolmapäeva 26. mail 2010 vahelisel ööl, täpsemalt 26. mail 2010 kell 00:00.

11 Huvitatud teenistujad esitasid nõude esiteks nende 2010. aasta veebruari palgateatiste tühistamiseks ja teiseks sümboolse ühe euro EIP-lt väljamõistmiseks hüvitiseks mittevõetavate kahju eest.

12 Avaliku Teenistuse Kohtu kantseleile esitatud eraldi dokumendiga palus EIP kohtul tunnistada hagi Avaliku Teenistuse Kohtu kodukorra artikli 78 alusel ilma sisulise arutamisetähtaegata vastuvõetamatuks.

- 13 Avaliku Teenistuse Kohus jättis 4. veebruari 2011. aasta kohtumäärusega hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata. Kohus leidis sisuliselt, et kuna hagi esitamise tähtaeg lõppes 25. mail 2010, on huvitatud teenistujate hagi, mis saabus elektrooniliselt Avaliku Teenistuse Kohtu kantseleisse 26. mail 2010 kell 00:00, esitatud hilinenult ja on seega vastuvõetamatu. Ta lükkas tagasi nende teenistujate argumendid esiteks nende õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile rikkumise ja teiseks ettenägematute asjaolude või väärmatu jõu esinemise kohta.

19. juuni 2012. aasta kohtuotsus

- 14 Euroopa Liidu Üldkohus jättis 19. juuni 2012. aasta kohtuotsusega rahuldamata huvitatud teenistujate apellatsioonkaebuse, kinnitades nõnda 4. veebruari 2011. aasta kohtumäärust.
- 15 Esiteks tuletas Üldkohus 19. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punktides 22–25 sisuliselt meelde kohtupraktikat, mille kohaselt juhul, kui puuduvad igasugused sätted, mis kehtestaksid EIP ja tema teenistujate vahelistele vaidlustele kohaldatavad hagi esitamise tähtajad, tuleb sellised hagit esitada mõistliku aja jooksul, mida tuleb hinnata lähtuvalt juhtumi asjaoludest. Leides sama kohtuotsuse punktis 26, et liidu institutsioonide ja asutuste ning nende ametnike või teenistujate vaheliste vaidluste jaoks personalieeskirjade artikli 91 lõikes 3 sätestatud kolmekuuline tähtaeg on „asjakohane lähtealus”, kuna olemuselt on need vaidlused sarnased EIP ja tema teenistujate vaheliste sisevaidlustega EIP aktide üle, mis EIP teenistujate huve kahjustavad ning mille tühistamist nad taotlevad, asus Üldkohus selle kohtuotsuse punktis 27 oma teatud varasematele kohtuotsustele tuginedes seisukohale, et „põhimõtteliselt” tuleb kolmekuulisest tähtajast kinnipidamist pidada mõistlikuks.
- 16 19. juuni 2012. aasta kohtuotsuse samas punktis 27 järeldas Euroopa Liidu Üldkohus sellest „ümbERPööratult [...], et EIP teenistuja poolt pärast sellise kolmekuulise tähtaja möödumist, mida on pikendatud kindlaksmääratud kümnepäevase lisatähtaja võrra seoses suurte vahemaadega, esitatud hagi tuleb põhimõtteliselt pidada ebamõistliku tähtaja jooksul esitatuks”. Ta lisas, et selline ümbERPööratud tõlgendus on lubatud, „kuna üksnes õigustlopetavat tähtaega kehtestavate menetlusnormide range kohaldamisega saab järgida õiguskindluse põhimõtet ning hoida ära igasugust diskrimineerimist või meelevaldset kohtlemist õigusemõistmisel”.
- 17 Teiseks ei nõustunud Euroopa Liidu Üldkohus nimetatud kohtuotsuse punktis 30 asjaomaste teenistujate vastuväidetega, mille kohaselt Avaliku Teenistuse Kohus asendas sellise mõistliku aja põhimõtte kohaldamise, mis on oma olemuselt paindlik ning võimaldab konkreetselt kaaluda asjassepuutuvaid huve, rangelt kohaldatava üldise kolmekuulise tähtaja järgimisega. Üldkohus asus nimelt seisukohale, et Avaliku Teenistuse Kohus vaid kohaldas „õigusnormi [...], mis selgelt ja täpselt tuleneb [19. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punktis 27 viidatud Euroopa Liidu Üldkohtu väljakujundatud] kohtupraktika ümbERPööratud tõlgendamisest” ning mis Üldkohtu hinnangul kujutab endast mõistliku aja järgimise põhimõtte erisätet EIP ja tema teenistujate vaheliste vaidluste jaoks, millel on olulised ühised jooned Euroopa Liidu ametnike ja teenistujaid puudutavate vaidlustega. Euroopa Liidu Üldkohus lisas, et „see õigusnorm, mis „tugineb üldisele eeldusele, mille kohaselt kolmekuuline tähtaeg on põhimõtteliselt piisav, et võimaldada EIP teenistujatel hinnata nende huve kahjustavate EIP aktide õiguspärasust ning vajadusel koostada hagi”, ilma et see „paneks seda normi kohaldavale [...] liidu kohtule kohustuse võtta arvesse iga üksikjuhtumi asjaolusid ning eelkõige konkreetselt kaaluda asjassepuutuvaid huve”.
- 18 19. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punktides 33–35 viitas Euroopa Liidu Üldkohus sellele hagi esitamise tähtajaga seotud arutluskäigule, et välistada nii väidetava elektrikatkestuse esinemine, mis oli hagi edastamist edasi lükanud, kui ka asjaolu, et EIP on väidetavalt jätnud täitmata oma normide kehtestamise ülesande seoses hagi esitamise täpse tähtajaga, ning veel huvitatud teenistujate esitatud mõnede käesolevale juhtumile omaste asjaolude arvessevõtmine.

- 19 Nimetatud kohtuotsuse punktides 42 ja 43 ei nõustunud Euroopa Liidu Üldkohus ka huvitatud teenistujate argumentidega, mis puudutasid proportsionaalsuse põhimõtte ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsesele rikkumist.
- 20 Lõpuks lükkas Üldkohus 19. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punktides 51–58 tagasi ka huvitatud teenistujate väite, mis käsitles Avaliku Teenistuse Kohtu keeldumist lugeda ettenägematuks või vääramatust jõust tingituks asjaolud, mille tõttu nad oma hagi hilinenult esitasid. Sama kohtuotsuse punktides 59–66 ei nõustunud Euroopa Liidu Üldkohus ka nimetatud teenistujate väitega, et moonutatud on ettenägematute või vääramatust jõust tingitud asjaolude esinemist kinnitavaid tõendeid.

Menetlus Euroopa Kohtus

- 21 Arvestades peakohtujuristi ettepanekut vaadata uuesti läbi 19. juuni 2012. aasta kohtuotsus, otsustas Euroopa Kohtu kodukorra (peakohtujuristi ettepaneku tegemise kuupäeval kohaldatavas redaktsioonis) artiklis 123b ette nähtud erikoda 12. juuli 2012. aasta otsusega C-334/12 RX: Arango Jaramillo jt vs. EIP (uuesti läbivaatamine), et kõnealune kohtuotsus tuleb uuesti läbi vaadata, et teha kindlaks, kas see kahjustab liidu õiguse ühtsust ja järjepidevust.
- 22 Nimetatud 12. juuli 2012. aasta otsus määratleb seoses uuesti läbivaatamise esemega kaks täpsemat põhjendust, mis õigustavad uuesti läbivaatamist. Esiteks tuleb kindlaks teha, kas leides, et juhul kui liidu kohus leiab nii nagu Avaliku Teenistuse Kohus, et selle hindamisel, kas EIP teenistujad esitasid nende huve kahjustava EIP akti peale tühistamishagi mõistliku aja jooksul, ei ole tarvis võtta arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid, lähtus Euroopa Liidu Üldkohus Euroopa Kohtu praktikaga ühtivast tõlgendusest, mille kohaselt liidu esimeses või teiseses õiguses sätestamata tähtaja mõistlikkust peab hindama igale kohtuasjale omaste asjaolude alusel.
- 23 Teiseks tuleb kindlaks teha, kas Euroopa Liidu Üldkohtu tõlgendus, mille kohaselt niisugusele hagi esitamise tähtaja möödumisele, mida ei ole liidu esimeses või teiseses õiguses sätestatud, tuleb omistada õigustlõpetav toime, võib rikkuda õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, mis on tagatud harta artikliga 47.
- 24 Kui tehtud järeldustest tuleneb, et 19. juuni 2012. aasta kohtuotsuses on rikutud õigusnormi, siis tuleb analüüsida, kas – ning kui jah, siis millisel määral – kahjustab nimetatud kohtuotsus liidu õiguse ühtsust või järjepidevust.

Uuesti läbivaatamise esemeks olevate küsimuste analüüs

- 25 Sissejuhatuses tuleb nentida, et üheski liidu õigusaktis ei ole sätestatud tähtaega, mille jooksul EIP teenistuja peaks esitama tühistamishagi tema huve kahjustava EIP akti peale.
- 26 Lisaks tuleb märkida, et olles 19. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punktides 22–25 meelde tuletanud, et küsimust, kas tühistamishagi on esitatud mõistliku aja jooksul, tuleb hinnata juhtumi kõiki asjaolusid arvestades, tunnistas Euroopa Liidu Üldkohus huvitatud teenistujate esitatud hagi vastuvõetamatuks põhjusel, et see esitati hilinenult, jättes sellele juhtumile omased asjaolud arvesse võtmata.
- 27 Nii otsustades eiras Üldkohus ka mõistet „mõistlik aeg” käsitlevat Euroopa Kohtu praktikat, millele ta samas 19. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punktis 25 ise viitab.
- 28 Sellest kohtupraktikast tuleneb nimelt, et kui menetluse kestust ei ole liidu õigusnormiga sätestatud, siis tuleb seda, kas aeg, mis institutsioonil kulub vaidlusaluse akti võtmiseks, on „mõistlik”, hinnata kõigi kohtuasjale omaste asjaolude alusel, võttes eelkõige arvesse vaidluse tähtsust huvitatud isiku

jaoks, asja keerukust ning poolte käitumist (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P: *Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon*, EKL 2002, lk I-8375, punkt 187).

- 29 Euroopa Kohus täpsustas nimetatud kohtuotsuse punktis 192, et seda, kas tegemist on mõistliku ajaga, ei tule kindlaks teha lähtuvalt täpsest, abstraktselt määratletud ajalisesest piirist, vaid seda tuleb hinnata iga üksikjuhtumi asjaoludest lähtuvalt.
- 30 Seda liidu institutsioonide ja asutuste kohustust järgida haldusmenetlustes mõistlikku aega, mida ei saa kindlaks määrata lähtuvalt täpsest, abstraktselt määratletud ajalisesest piirist, on Euroopa Kohus hiljem kinnitanud (vt eelkõige 30. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-293/05: komisjon vs. Itaalia, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 7. aprilli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-321/09 P: *Kreeka vs. komisjon*, EKL 2011, lk I-51, punktid 33 ja 34).
- 31 Erinevalt sellest, mida EIP ja komisjon väidavad oma kirjalikes seisukohtades, ei kehti see mõiste „mõistlik aeg” tõlgendus mitte ainult juhul, kui tuleb välja selgitada haldus- või kohtumenetluse mõistlik kestus olukorras, kus puudub liidu õigusnormiga sätestatud imperatiivne tähtaeg.
- 32 Euroopa Kohtu praktikast ilmneb, et käesoleva kohtuotsuse punktides 28–30 viidatud kohtupraktikas järgitud lähenemine laieneb ka hagi vastuvõetavust otseselt mõjutavale küsimusele, ehk küsimusele, millise aja jooksul peab huvitatud isik nõudma asjaomaselt institutsioonilt niisuguse akti tervikteksti, mida ei ole avaldatud ega talle teatavaks tehtud, et ta saaks täpselt tutvuda akti sisuga selle tühiseks tunnistamise nõudmise eesmärgil (vt 10. novembri 2011. aasta määrus kohtuasjas C-626/10 P: *Agapiou Joséphidès vs. komisjon ja Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutus*, EKL 2011, lk I-169, punktid 127, 128, 130 ja 131). Samuti seob Euroopa Kohus liidu kohtus kantud kohtukulude hüvitamise nõude vastuvõetavuse mõistliku aja järgimisega kohtukulude jaotamise otsustanud kohtuotsuse ja nende kulude väljamõistmiseks vaidluse teiselt poolelt esitatava nõude vahel (vt 21. juuni 1979. aasta määrus kohtuasjas 126/76 DEP: *Diez vs. komisjon*, EKL 1979, lk 2131, punkt 1).
- 33 Eelnevast tuleneb, et kuigi käesoleva kohtuotsuse punktides 28 ja 30 mainitud Euroopa Kohtu praktika puudutab kahtlemata küsimust, milline on haldusmenetluse mõistlik kestus juhul, kui liidu õigusnormidega ei ole sätestatud täpset tähtaega selle menetluse läbiviimiseks, tuleb mõistet „mõistlik aeg” siiski samamoodi kohaldada ka siis, kui tegemist on hagi või taotlusega, mille esitamise tähtaega ei ole liidu õigusnormidega ette nähtud. Mõlemal juhul peab liidu kohus võtma arvesse juhtumile omaseid asjaolusid.
- 34 Seda tõlgendust, mis tagab liidu kohtu poolt mitmesugustes olukordades kasutatava mõiste „mõistlik aeg” järjepideva kohaldamise, on Euroopa Liidu Üldkohus järginud ka 19. juuni 2012. aasta kohtuotsusest varasemas kohtupraktikas.
- 35 Näiteks tuletas Euroopa Liidu Üldkohus oma 15. septembri 2010. aasta määruse kohtuasjas T-157/09 P: *Marcuccio vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), mille puhul Euroopa Kohus ei leidnud, et see tuleks uuesti läbi vaadata (vt. 27. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-478/10 RX: *Marcuccio vs. komisjon* (uuesti läbivaatamine) (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), punktis 47 meelde, et kui ametniku ja institutsiooni, mille teenistuses ta on, vahelisest töösuhtest tuleneva kahju hüvitamise nõude esitamiseks ei ole kohaldatavates õigusnormides ette nähtud konkreetset tähtaega, siis tuleb see nõue esitada „mõistliku aja” jooksul, mis tehakse kindlaks lähtuvalt juhtumi asjaoludest.
- 36 Lisaks järeldas Euroopa Liidu Üldkohus oma 6. märtsi 2001. aasta otsuse kohtuasjas T-192/99: *Dunnett jt vs. EIP* (EKL 2001, lk II-813) punktis 58 alles pärast selle kohtuasja asjaolude analüüsimist, et „[v]õttes eeskujuks [personalieeskirjade] artiklites 90 ja 91 ette nähtud tähtaegu, tuleb asuda

seisukohale, et hagejad esitasid hagi mõistliku aja jooksul (vt seoses Euroopa Keskpanga (EKP) ja tema ametnike vaheliste vaidlustega Üldkohtu 11. detsembri 2001. aasta määrus kohtuasjas T-20/01: Cerafogli jt vs. EKP, EKL AT 2001, lk I-A-235 ja II-1075, punkt 63).

- 37 Samuti tuletas Euroopa Liidu Üldkohtu president Üldkohtu 6. detsembri 2002. aasta määruse kohtuasjas T-275/02 R: D vs. EIP (EKL AT 2002, lk I-A-259 ja II-1295) punktis 33 meelde, et EIP otsuste vastu suunatud tühistamishagide esitamise puhul tuleb kolmekuulist tähtaega põhimõtteliselt pidada mõistlikuks, ning tõdes seejärel sama kohtumääruse punktis 38, et selles kohtuvaidluses esitati hagi viis kuud pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, kuid järeldusele, et hagi esitati hilinenult, jõudis ta alles pärast analüüsi, mille tulemusel ta tuvastas kõnealuse kohtumääruse punktis 39, et hageja ei olnud tuginenud ühelegi konkreetsele asjaolule, mis võinuks õigustada nimetatud kolmekuulise tähtaja ületamist ja tasakaalustada õiguskindluse tagamise nõuet.
- 38 Olgu täpsustatud, et erinevalt sellest, mida väidab EIP oma kirjalikes seisukohtades, ei tähenda käesoleva kohtuotsuse punktides 33 ja 34 mõiste „mõistlik aeg” osas toodud tõlgendus, et selle asutuse võetavate aktide seaduslikkust saaks lõpmatuseni vaidlustada, kuna selle mõiste Euroopa Kohtu praktika kohase kohaldamise eesmärk on just nimelt välistada võimalus, et liidu kohus asuks kontrollima ebamõistlikuks peetava aja jooksul esitatud hagi põhjendatust.
- 39 Erinevalt sellest, mida väidab EIP oma kirjalikes seisukohtades, ei väärata esitatud tõlgendust ka 22. mai 1990. aasta otsus kohtuasjas C-70/88: parlament vs. nõukogu (EKL 1990, lk 2041), milles Euroopa Kohus möönis olukorras, kus EMÜ asutamislepingu artikkel 173 (muudetuna EÜ artikkel 173, mis omakorda muudeti EÜ artiklits 230) ei andnud Euroopa Parlamendile õigust esitada tühistamishagi, et nimetatud institutsioon saab niisuguse tühistamishagi esitada. Selles kohtuasjas tuli nimetatud artiklis sätestatud kahekuulist tähtaega nimelt tingimata kohaldada ühesuguse rangusega nii parlamendi kui ka teiste selles artiklis nimetatud institutsioonide suhtes. Seevastu käesolevas kohtuasjas, kus EIP personalieeskirjade artikkel 41 ei näe ette hagi esitamise tähtaega, vaid piirdub sätestamisega, et EIP ja tema teenistujate vaheliste vaidluste lahendamine on liidu kohtute pädevuses, on liidu kohus vastava normi puudumisel kohustatud kohaldama mõistliku aja mõistet. Seda mõistet, mis eeldab juhtumi kõigi asjaolude arvessevõtmist, ei saa seega mõista kui õigustlõpetavat eritähtaega. Seetõttu ei saa personalieeskirjade artikli 91 lõikes 3 ette nähtud kolmekuulist tähtaega analoogia alusel kohaldada kui EIP teenistujate poolt nende huve kahjustavate EIP aktide peale esitatavate hagide esitamise õigust lõpetavat tähtaega.
- 40 Mis lõpuks puudutab küsimust, kas Euroopa Liidu Üldkohus rikkus õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, andes mõistlikule ajale, mis huvitatud teenistujatel on hagi esitamiseks, õigustlõpetava mõju, siis olgu meelde tuletatud, et tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte on liidu õiguse üldpõhimõte, mis on praegu ette nähtud harta artiklis 47 (vt 8. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-389/10 P: KME Germany jt vs. komisjon, EKL 2011, lk I-13125, punkt 119 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Selles osas näeb harta artikli 47 esimene lõik ette, et igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus. Sama artikli teise lõigu kohaselt on igaühel õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus.
- 42 Nimetatud artikli kohta antud selgituste kohaselt, mida vastavalt ELL artikli 6 lõike 1 kolmandale lõigule ja harta artikli 52 lõikele 7 tuleb võtta arvesse harta tõlgendamisel, vastab harta artikli 47 esimene lõik Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK”) artiklile 13, ja kõnealuse artikli 47 teine lõik vastab EIÕK artikli 6 lõikele 1.

- 43 EIÕK artikli 6 lõike 1 tõlgendamist käsitleva Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast, mida tuleb arvesse võtta vastavalt harta artikli 52 lõikele 3, ilmneb, et õigus kohtulikule arutamisele ei ole absoluutne. Selle õiguse kasutamine on seotud piirangutega, mis puudutavad eelkõige hagi vastuvõetavuse tingimusi. Kuigi huvitatud isikud peavad nende normide kohaldamisega arvestama, ei tohi nende normide kohaldamine takistada õigussubjektidel olemasolevaid õiguskaitsevahendeid kasutada (vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohtu 6. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas *Anastasakis vs. Kreeka* (kaebus nr 41959/08, kogumikus *Recueil des arrêts et décisions* veel avaldamata, punkt 24).
- 44 Käesoleva kohtuasja puhul, kus tähtaega EIP teenistujate poolt nende huve kahjustavate EIP aktide peale hagi esitamiseks ei ole eelnevalt kehtestatud ei liidu õigusnormiga ega piiratud vastavalt harta artikli 52 lõikele 1, on selge, et arvestades Euroopa Kohtu praktikat seoses mõiste „mõistlik aeg” kohaldamisega oli huvitatud teenistujatel õigus oodata, et Euroopa Liidu Üldkohus ei kohalda nende hagile eelnevalt kindlaksmääratud õigustlõpetavat tähtaega, vaid piirdub selle hagi vastuvõetavuse hindamisel viidatud Euroopa Kohtu praktika kohaldamisega.
- 45 See mõistliku aja mõiste moonutamine pani huvitatud teenistujad olukorda, kus neil on võimatu kaitsta oma palgaga seotud õigusi tõhusa õiguskaitsevahendi abil kohtus vastavalt harta artiklis 47 ette nähtud tingimustele.
- 46 Eelnevat arvestades tuleb asuda seisukohale, et Euroopa Liidu Üldkohus tõlgendas käesoleva kohtuotsuse punktides 28–30 ja 32 viidatud kohtupraktikast tulenevat mõistet „mõistlik aeg” vääralt ning seetõttu moonutas mõistliku aja mõiste sisu, asudes seisukohale, et käeolevas kohtuasjas tuleb kohaldada „õigusnormi”, mille range kohaldamine viib tema enda väljakujundatud kohtupraktikaga võrreldes vastupidisele tulemusele.

Liidu õiguse ühtsuse või järjepidevuse kahjustamise esinemine

- 47 Asudes 19. juuni 2012. aasta kohtuotsuses seisukohale, et selline liidu esmase või teisese õiguse kehtestamata aeg hagi esitamiseks, nagu on kohaldatav EIP teenistujate poolt nende huve kahjustava EIP akti peale esitatavale tühistamishagile, on kolmekuuline tähtaeg, mille ületamine toob automaatselt kaasa hagi hilinemise ja seetõttu selle vastuvõetamatuse, kasutas Euroopa Liidu Üldkohus tõlgendust, mis ei ole kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga, mille kohaselt niisuguse aja mõistlikkust tuleb hinnata kohtuasjale omaseid asjaolusid arvestades.
- 48 Seetõttu tuleb analüüsida, kas – ning kui jah, siis millisel määral – kahjustab 19. juuni 2012. aasta kohtuotsus liidu õiguse ühtsust või järjepidevust.
- 49 Sellega seoses tuleb arvestada nelja alltoodud kaalutlust.
- 50 Esiteks kujutab 19. juuni 2012. aasta kohtuotsus endast esimest Euroopa Liidu Üldkohtu otsust, millega nimetatud kohus jätab rahuldamata apellatsioonkaebuse Avaliku Teenistuse Kohtu määruse peale, millega juhtumi kõiki asjaolusid arvesse võtmata tunnistati hilinenult esitamise tõttu vastuvõetamatuks pärast teatava tähtaja möödumist esitatud tühistamishagi. Seetõttu võib sellest saada pretsedent tulevaste kohtuasjade jaoks (vt analoogia alusel 17. detsembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-197/09 RX-II: M vs. Euroopa Raviamet (uuesti läbivaatamine) (EKL 2009, lk I-12033, punkt 62).
- 51 Teiseks, nagu öeldud eelkõige käesoleva kohtuotsuse punktides 28–30 ja 32, ei järginud Euroopa Liidu Üldkohus mõiste „mõistlik aeg” puhul Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikat (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus M vs. Euroopa Raviamet (uuesti läbivaatamine), punkt 63).
- 52 Kolmandaks puudutavad Euroopa Liidu Üldkohtu tehtud vead menetluslikku mõistet, mis ei kuulu üksnes avaliku teenistuse õiguse valdkonda, vaid on kohaldatav olenemata vaidluse liigist (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus M vs. Euroopa Raviamet (uuesti läbivaatamine), punkt 64).

- 53 Neljandaks ja viimaseks tuleb märkida, et mõiste „mõistlik aeg” ja tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte, mida Euroopa Liidu Üldkohus eiras, on liidu õiguskorras tähtsal kohal (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus *M vs. Euroopa Raviamet* (uuesti läbivaatamine), punkt 65). Täpsemalt on harta artikliga 47 tagatud õigusel tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus tulenevalt ELL artiklist 6 aluslepingute sätetega samaväärne õigusjõud.
- 54 Kõiki neid asjaolusid arvesse võttes tuleb tõdeda, et 19. juuni 2012. aasta kohtuotsus kahjustab liidu õiguse järjepidevust, kuna Euroopa Liidu Üldkohus apellatsioonikohtuna tõlgendas mõistet „mõistlik aeg” selliselt, et huvitatud teenistujate hagi jäeti vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, võtmata seejuures arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid.
- 55 Neil asjaoludel jääb üle vaid välja selgitada, millised tagajärjed on tuvastatud liidu õiguse järjepidevuse kahjustamisel.
- 56 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 62b esimeses lõigus on sätestatud, et kui Euroopa Kohus leiab, et Üldkohtu otsus mõjutab liidu õiguse järjepidevust, saadab ta kohtuasja tagasi Üldkohtusse, kelle jaoks on Euroopa Kohtu otsused õigusküsimustes siduvad. Kohtuasja tagasi saates võib Euroopa Kohus teatada, millised Üldkohtu otsuse tagajärjed loetakse vaidluse poolte suhtes lõplikuks. Kui vaidluse lahendus tugineb uuesti läbivaatamise tulemusi arvestades faktilistele asjaoludele, millel põhines Üldkohtu otsus, võib Euroopa Kohus erandkorras tehas asjas lõpliku otsuse.
- 57 Sellest järeldub, et Euroopa Kohus ei või piirduda liidu õiguse järjepidevuse või ühtsuse kahjustamise tuvastamisega, märkimata, millised tagajärjed tulenevad sellest asjaomase kohtuasja jaoks. Praegusel juhul tuleb 19. juuni 2012. aasta kohtuotsus käesoleva kohtuasja punktis 54 mainitud põhjenduse tõttu tühistada.
- 58 Võttes arvesse, et käesoleva asja puhul on liidu õiguse järjepidevuse kahjustamine mõiste „mõistlik aeg” väära tõlgendamise ja põhimõtte, et tagatud peab olema õigus tõhusale kohtulikule kaitsele, järgimata jätmise tulemus, ei tulene huvitatud teenistujate hagi vastuvõetavuse küsimuse lõplik lahendus neist tuvastatud faktilistest asjaoludest, millel põhineb 19. juuni 2012. aasta kohtuotsus ja seetõttu ei saa Euroopa Kohus teha ise vaidluses lõplikku otsust Euroopa Kohtu põhikirja artikli 62b esimese lõigu kolmanda lause alusel.
- 59 Seetõttu tuleb kohtuasi saata tagasi Euroopa Liidu Üldkohtusse, mitte aga Avaliku Teenistuse Kohtusse, nagu rõhutasid huvitatud teenistujad, et Üldkohus hindaks kõiki sellele kohtuasjale omaseid asjaolusid arvestades, kas nimetatud teenistujad esitasid hagi Avaliku Teenistuse Kohtusse mõistliku aja jooksul.

Kohtukulud

- 60 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 195 lõikes 6 on sätestatud, et kui uuesti läbivaadatav Üldkohtu lahend on tehtud ELTL artikli 256 lõike 2 alusel, otsustab Euroopa Kohus ka kohtukulude jaotuse.
- 61 Kuna puuduvad erinormid kohtukulude jaotamise kohta uuesti läbivaatamise menetluses, siis tuleb otsustada, et Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ning Euroopa Liidu Üldkohtu menetluse pooled, kes on esitanud oma seisukohad või kes on esitanud Euroopa Kohtule kirjalikud seisukohad uuesti läbivaatamise esemeks olevate küsimuste kohta, kannavad neil käesolevas menetluses tekkinud kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Euroopa Liidu Üldkohtu 19. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas T-234/11 P: Arango Jaramillo jt vs. EIP kahjustab liidu õiguse järjepidevust, kuna Üldkohus apellatsioonikohtuna tõlgendas Euroopa Investeerimispanka (EIP) teenistujate poolt nende huve kahjustava EIP akti peale tühistamishagi esitamise kontekstis mõistet „mõistlik aeg” kolmekuulise tähtajana, mille möödumisel on automaatselt tegemist hilinenult esitatud ja seetõttu vastuvõetamatu hagiga, ilma et liidu kohus oleks kohustatud võtma arvesse juhtumi asjaolusid.
2. Tühistada nimetatud Euroopa Liidu Üldkohtu otsus.
3. Saata kohtuasi tagasi Euroopa Liidu Üldkohtusse.
4. Jätta Oscar Orlando Arango Jaramillo ja Euroopa Investeerimispanka 34 teenistujal, kelle nimed on loetletud käesoleva kohtuasja alguses, nagu ka Euroopa Investeerimispankal, Portugali Vabariigil ja Euroopa Komisjonil seoses käesoleva uuesti läbivaatamise menetlusega tekkinud kohtukulud nende endi kanda.

Allkirjad